

Працівники освітнього закладу разом з батьками мають сформувати команду, яка спрямовує зусилля на задоволення індивідуальних потреб кожної дитини. У цій команді батькам відводиться вирішальна роль. Партнерство навчального закладу і сім'ї створює умови для ефективного включення дітей з особливими потребами в середовище здорових однолітків, освітній процес, сприяє гармонійному, всесторонньому особистому розвитку кожної дитини, її соціалізації і підготовці до самостійного життя.

У взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами педагоги мають дотримуватися принципу комплексності – психологічну допомогу можна розглядати тільки в комплексі, у тісному контакті педагога-психолога з учителем-дефектологом, учителем-логопедом, учителем-реабілітологом, класоводом, учителем музики, батьками.

Найбільш ефективними формами організації спільної роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами є такі: 1) батьківські «круглі столи», конференції, семінари; 2) метод кейсів (із залученням психолога чи соціального працівника) – метою є надання підтримки та створення ситуації, що спрямовує батьків до розгляду ситуацій і викликає бажання подолати життєві перешкоди або ж адаптуватися та шукати нові мотиви для повноцінного життя; 3) включення батьків у процес занять з дитиною. Особливо доцільно це робити на етапі адаптації та становлення дитини в інклюзивному закладі; 4) інформаційні стенди і тематичні виставки; 5) відкриті заняття фахівців.

Крім того, співпраця з батьками дітей з особливими освітніми потребами проявляється у індивідуальних, групових, сімейних консультуваннях; організації психолого-педагогічної просвіти батьків з використанням активних методів навчання – рольових ігор, тренінгів тощо; створенні груп підтримки для батьків в умовах закладу освіти.

Отже, для успішної реалізації інклюзивних програм надзвичайно важлива підтримка і розуміння дітей з особливими освітніми потребами, співпраця педагогів і родин таких дітей, яка буде ефективною за реалізації наступних умов: створення сприятливої атмосфери (коли педагогічний колектив позитивно налаштований на партнерські стосунки і міжособистісну взаємодію з дітьми та їхніми родинами); постійне спілкування між родиною дітей і закладом освіти, яке має й інтерактивну, і перцептивну його складові; сприйняття батьків як колег.

Дані аспекти не розкривають усіх засад співпраці закладів освіти і родин, в яких зростають діти з особливими потребами, в умовах інклюзивної освіти. Подальшого дослідження потребує розробка методичної бази для соціально-психолого-педагогічної просвіти батьків з метою забезпечення системного підходу допомоги дітям з порушеннями розвитку; створення оптимальних умов для включення їх в усі сфери життєдіяльності і суспільних відносин.

Література

1. Мастюкова Е. М. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений; под ред. В. И. Селиверстова / А. Г. Московкина. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 408 с.

2. Омельченко І. М. Психолого-педагогічна допомога сім'ям дітей з обмеженими можливостями: методичні рекомендації / І. М. Омельченко, О. М. Тиха, Л. О. Федорович. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2009. – 80 с.

К.Ю. Гойдош, О.П. Романів

Ерготерапія, як метод соціально-психологічної реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку

**ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
факультет післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки;
факультет здоров'я та фізичного виховання**

У дітей з особливими потребами, разом з порушеннями психофізичного розвитку спостерігається також і соціальна дезадаптація, недостатня кількість соціальних контактів, низький соціометричний статус, що погіршує ситуацію і поглиблює порушення їхнього психічного розвитку та негативно впливає на емоційну сферу. Саме тому необхідно якомога раніше починати проводити соціально-психологічну реабілітацію дітей з порушеннями психомоторного розвитку.

В загальному, ерготерапія, це комплекс реабілітаційних заходів, які направлені на відновлення повсякденної діяльності пацієнта, враховуючи фізичні обмеження, які перешкоджають цьому. Так як ерготерапія використовується з клієнтами різних вікових категорій, хотілося би відмежувати і наголосити на заходах, які спрямовані для реабілітації саме дітей. Так, при роботі з дорослимизусилля ерготерапевта направлені саме на відновлення втрачених навичок самообслуговування, проведення роботи, формування дозвілля. При цьому ж робота з дітьми направлена на формування моторних навичок, які є обов'язковими для оволодіння навичками самообслуговування, навчання та гри. До прикладу це навички необхідні для самостійного одягання, купання, миття рук.

Мета роботи: проаналізувати та узагальнити дані щодо принципів та актуальності реабілітації дітей, які мають психофізичні порушення.

Матеріали та методи. Проведено огляд публікації в спеціалізованих журналах, що включають редакційні та оглядові статті, коментарі, огляди книг.

Результати. Реабілітація за допомогою ерготерапії ефективна при таких станах: РАС, розумовій відсталості, після перенесених травм, особливо черепно-мозкових, при порушеннях функціонування опорно-рухового апарату нервової системи. Ерготерапія проводиться з метою: зміцнення моторики рук, розвиток координації та диференціації рухів (компенсуються дефекти роботи опорно-рухової системи). Важливим є також компенсувати недорозвиненість емоційно-вольової сфери для формування самостійності, спостережливості, для звички до трудової та ціленаправленої діяльності. Корегується також мовна та розумова діяльність. Формування трудових навичок проводиться в межах можливості дитини.

Реабілітація дітей повинна проводитись за індивідуальним планом, який розробляється на основі даних про інвалідність, дефект, ваду, яка не дає дитині виконувати повсякденні дії та на специфічному підході, реалізованому по спеціальній методології для визначення потреб по догляду за дитиною, установленими цілями та і вибір необхідних соціальних послуг.

Також в процесі реабілітації у дітей з особливими потребами формується впевненість в собі, розвивається особистісний потенціал, підвищується самооцінка, що є дуже важливим для продовження лікування та покращення емоційного стану. Формується любов до праці, формується естетичне виховання навколишнього світу і життя. Також розширюється уявлення про навколишній світ, про різні матеріали, способи їх обробки, підвищується пізнавальна активність дітей.

Заняття терапія сприяє зміцненню м'язового тону, розвитку координаційних здібностей, загальної та дрібної моторики, рівноваги, моторного планування, покращує інтеграцію сенсорної інформації та регулює рівень активності.

Методом ерготерапії у дітей виховується також витримка, яка необхідна при виконанні завдань, вони навчаються фіксувати свою увагу на виконанні вправ і це допомагає брати під контроль поведінкові порушення, які наявні при певних розладах, здійснює значний психотерапевтичний вплив на емоційну сферу дитини виконуючи при цьому комунікативну функцію. Участь дитини із вадами психофізичного розвитку в художній діяльності з однолітками та дорослими розширює її соціальний досвід, вчить адекватній взаємодії та спілкуванню у спільній діяльності, забезпечує корекцію порушень комунікативної сфери.

При застосуванні роботи з дітьми спрямованої на підвищення знань, вмінь та навичок, позитивної поведінки у дітей, було помічено зниження надмірного напруження, тривожності та усунення бар'єрів для конструктивних взаємодій з оточуючими.

Висновки. Основними завданнями реабілітації дітей за допомогою ерготерапії з порушеннями психофізичного розвитку є забезпечення, насамперед, досягнення максимальної незалежності в самообслуговуванні, всебічного розвитку дитини, що включає в себе соціальне функціонування, емоційний, інтелектуальний, і фізичний розвиток і розкриття максимального її потенціалу до навчання. Також наступним, не менш важливим, є попередити вторинні дефекти у дітей з особливими потребами. Причиною проявів яких можуть стати невдалі спроби попередити первинні дефекти, підібравши неподходящий медичний, терапевтичний чи навчальний вплив, або при певних міжособистісних проблемах дитини і її сім'ї, через те що у батьків виникають навіправдані сподівання, стосовно навчання дитини.

Дуже важливим при ранній психосоціальній реабілітації дитини з особливими потребами є також і адаптація сім'ї, в якій вона проживає, для того аби максимально ефективно задовільнити потреби дитини.

Отже, за допомогою ерготерапії, як психологічно-соціальної реабілітації, у дітей з особливими потребами покращуються і набуваються навички, які необхідні їй для життєдіяльності, покращується психоемоційний стан, зменшуються прояви негативних емоційних реакцій, у дитини формується позиція активного члена соціальної діяльності.

Література

1. Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація: [підручник] / В. П. Мурза. – К.: Олан, 2005. – с. 7-26.
2. Бочелюк, В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями: навч. посіб. [Електронний ресурс] / В. Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
3. Мухін В. М. Фізична реабілітація: [підручник] / В. М. Мухін. – К.: Олімпійська література, 2010. – с. 16-67; 89-94.
4. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник / А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. – Львів: Колесо, 2008. – 144 с.
5. Вовканич А.С. Вступ у фізичну реабілітацію (матеріал лекційного курсу): навч. посіб. / А.С. Вовканич. – Львів: НВФ "Українські технології", 2008. – 200 с.
6. Синьов В.М. Психологія розумово відсталої дитини: Підручник / В.М. Синьов, М.П. Матвеева, О.П. Хохліна. - К.: Знання, 2008. - 359 с.
7. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / за заг. ред. проф. Д. Звереві - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
8. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я; за заг. ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 680 с.
9. Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами С.: Університетська книга, 2008.
10. Холостова Є.І. Технології соціальної роботи: Підручник / за загальною ред. Проф. Холостовой Є.І. - М: ИНФРА, 2004. - 400 с.